

ik voel
dus
ik ben 4

Theo Meereboer & Petra Bolhuis
Maieutiek 2016

Hoe nemen wij de wereld waar?

- “bepaalde delen van de hersenen staat het vrij de wereld af te schuimen en elk object in kaart te brengen dat binnen de bouw van het organisme in kaart kan worden gebracht. Andere delen van de hersenen, die de toestand van het organisme in kaart brengen, zijn helemaal niet vrij om maar wat rond te zwalken. Zij zitten klem. Zij kunnen alleen het lichaam in kaart brengen, en ze doen dat met kaarten die grotendeels al eerder zijn opgesteld. Zij zijn het geboeide publiek van het lichaam, en ze zijn overgeleverd aan de macht van de dynamische stabiliteit van het lichaam.” (D. blz 33)

maieutiek 2016-college4

Hoe nemen wij de wereld waar?

maieutiek 2016-college4

bewustzijn

- Deel van de voorstellingen representeren voortdurend niet-bewust de toestand van het levende lichaam, in al diens facetten. “Ik noem deze activiteit binnen het ensemble van dergelijke mechanismen het 'proto-zelf: de niet-bewuste voorloper van de niveaus van het zelf die in onze geest de vorm aannemen van de bewuste hoofdrolspelers van het bewustzijn, namelijk het kernzelf en het autobiografische zelf.” (D. blz. 36)

maieutiek 2016-college4

Hst 5 Het organisme en het object

- Het object en het organisme worden niet als gekend, maar wel als bestaand gepostuleerd.
- Er zijn objecten en er is een organisme dat zich tot die objecten verhoudt.
- Dat betekent dat er een verschil moet zijn tussen de representatie van de objecten (het andere) en de representatie van het eigene.

maieutiek 2016-college4

Overleven staat centraal

- “Het leven en de levensdrang binnen de begrenzing van een organisme gaan vooraf aan de verschijning van zenuwstelsels en hersenen. Verschijnen vervolgens de hersenen op het toneel, dan staat daarin nog steeds het leven centraal. (...) Hersenen maken het mogelijk de levensdrang steeds effectiever te reguleren, en vanaf een gegeven moment in de evolutie steeds bewuster.” (D. 142)
- Geen homeostase maar 'homeodynamica'. (Steven Rose, *Lifelines: Biology beyond Determinism*, Oxford University Press, New York 1998.)

maieutiek 2016-college4

Stabiliteit van het lichaam

- Interne milieu van het lichaam verandert relatief weinig ten opzichte van de enorme variatie buiten dat lijf.
- "Dus als je naar een veilige haven van stabiliteit zoekt in het universum van verandering dat ons brein is, dan is het geen gek idee om te kijken naar de regulatiemechanismen die het leven op en top houden, en naar de geïntegreerde neurale representaties van het interne milieu, de ingewanden en de skeletspieren, die tezamen de levende toestand portretteren. (...) De hersenen hebben continu een dynamische representatie beschikbaar van een entiteit die niet erg varieert - het lichaam." (D. 144)

maieutiek 2016-college4

Eén zelf per lichaam

- Waarom is het niet normaal dat er geen twee of drie personen in één lichaam voorkomen? Dat zou een veel effectiever gebruik van biologisch weefsel zijn. (...) Een geest is zo diepgaand gevormd door een lichaam en ertoe voorbestemd dat te dienen, dat er hoe dan ook slechts één per lichaam kan ontstaan. Is er geen lichaam, dan is er ook geen geest. Maar is er wel een lichaam, dan is er nooit meer dan één geest. (D. 146)

maieutiek 2016-college4

Leven op het randje

- "Het zelfgevoel is ook weer een bouwsel, een kwetsbaar patroon van geïntegreerde activiteiten waarmee een mentale representatie wordt gevormd van een levend individu. Het hele biologische bouwwerk, van cellen, weefsels en organen tot systemen en voorstellingen, wordt in leven gehouden doordat de bouwplannen constant worden uitgevoerd, terwijl het altijd op de rand staat van gedeeltelijke of volledige instorting, mocht het proces van wederopbouw en vernieuwing vastlopen." (D. 148)

maieutiek 2016-college4

Kennis en emoties

- Kennis of ervaring ontstaat doordat er voortdurend signalen verwerkt worden die komen uit de buitenwereld en invloed uitoefenen op het lichaam.
- Er is steeds emotionele betrokkenheid, affectieve respons en de ervaring dat het jouw waarnemingen zijn. (D. blz. 151)

maieutiek 2016-college4

Relatie met objecten

- Het idee van een lichaam als baken en een geest die daarin ontstaat.
- De informatie uit de buitenwereld geeft daarmee ook altijd de boodschap dat het jouw betrekking op het object is en daarin ontstaat het idee dat jij kunt handelen ten opzichte van dat object.
- Het bewustzijn daarover en de keuzes ten opzichte van het handelen ontstaat daarna en daarenboven!

maieutiek 2016-college4

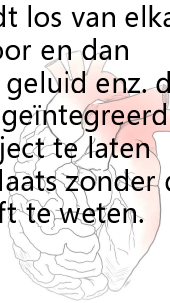
Dynamisch proces

- "Het proto-zelf is een samenhangende verzameling neurale patronen die continu de toestand van de fysieke structuur van het organisme in al zijn dimensies in kaart brengt."
- "Wij zijn ons niet bewust van het proto-zelf. De taal is geen deel van de structuur van het proto-zelf. Het proto-zelf is niet in staat tot waarneming en bevat geen kennis." (D. blz. 157)

maieutiek 2016-college4

Kennis van objecten

- Allerlei informatie wordt los van elkaar opgeslagen; zicht gehoor en dan verder naar vorm kleur geluid enz. dat moet iedere keer weer geïntegreerd worden om ons het object te laten voorstellen. Dit vindt plaats zonder dat het organisme dat hoeft te weten.

maieutiek 2016-college4

Waarnemen is interpreteren

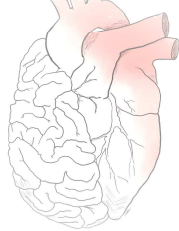
BOTTOM-UP VISION
Bottom-up processing alone presents the viewer with a meaningless array of seemingly random blobs and shapes.

TOP-DOWN VISION
Top-down processing imposes a pattern on the image that helps the viewer understand it.

maieutiek 2016-college4

Waarneming en context

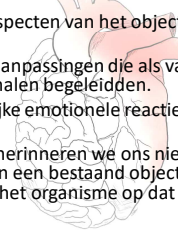
- <https://www.youtube.com/watch?v=ONDKaXBTBXo>

maieutiek 2016-college4

Herinnering

- De herinnering aan een object is opgeslagen in de vorm van een dispositie. Disposities zijn herinneringen die sluimerend en impliciet aanwezig zijn, dus niet actief en expliciet zoals voorstellingen. Het bevat;
- Herinneringen aan de zintuiglijke aspecten van het object, zoals de kleur, vorm of klank ervan,
- Herinneringen aan de motorische aanpassingen die als vanzelf het vergaren van de zintuiglijke signalen begeleiden.
- Herinneringen aan de onvermijdelijke emotionele reactie op het object.
- Als we ons een object herinneren, herinneren we ons niet alleen de zintuiglijke kenmerken van een bestaand object, maar ook de vroegere reacties van het organisme op dat object.

maieutiek 2016-college4